

قصور و مجازات آن

دکتر سهیلا سادات واقفی
متخصص پزشکی قانونی و مسمومیت
بیمارستان مفید

در آمریکا در سال ۱۹۷۰ حدود ۳-۴ درصد از پزشکان مورد شکایت قرار گرفتند که این میزان در سال ۱۹۷۲ به ۸ درصد، در سال ۱۹۸۰ به ۲۰ درصد و در سال ۱۹۹۰ به ۲۵ درصد از کل پزشکان شاغل در این کشور رسیده است.

انواع قصور پزشکی طبق قوانین

۱- قصور در قوانین مجازات اسلامی

۲- قصور در قوانین و مقررات آئین نامه انتظامی نظام پزشکی

مسئولیت کادر معالج

پرستاران و بهیاران و تکنسین اتاق عمل و بیهوشی و آزمایشگاه
با توجه به شرح وظایف خود دارای مسئولیت می باشند .

پزشک وقتی مرتکب قصور پزشکی میشود که شرایط زیر برقرار باشد

۱. پزشک وظیفه و مسئولیت درمان بیمار را بر عهده داشته باشد.

۲. به هر صورتی در این وظیفه و مسئولیت درمانی مرتکب سهل

انگاری و مسامحه شده باشد.

۳. باعث خسارت جسمی یا روانی، مالی و معنوی بیمار شده باشد.

ماده ۶۱۶ قانون مجازات اسلامی:

► تقصیر اعم است از بی مبالاتی، بی احتیاطی، عدم

مهارت و عدم رعایت نظامات دولتی

بی احتیاطی

► عبارت است از انجام فعلی که بر اثر سهل انگاری فردی انجام

پذیرد

- مانند جا گذاشتن گاز یا وسایل جراحی در شکم بیمار

► معمولاً همکاران جوان و کم تجربه دچار این نوع قصور می

شوند

بی مبالاتی

- ▶ عبارتست از ترک فعلی است که از نظر علمی و فنی انتظار انجام آن از پزشک می رود ولی در اثر غفلت انجام نمی یابد
- مانند عدم انجام آزمایشات لازم قبل از عمل جراحی
- ▶ معمولاً همکاران مسن و با سابقه بالا دچار این نوع قصور می شوند
- ▶ معمولاً شدیدترین نوع قصور می باشد

عدم تبحر (مهارت)

شامل مواردی است که پزشک تبحر علمی و عملی لازم برای انجام کار

بخصوصی را نداشته باشد

مانند عدم تصمیم گیری به موقع

عدم سرعت عمل لازم برای انجام عمل جراحی و جلوگیری از ایجاد

عوارض قابل پیش بینی

عدم رعایت نظامات دولتی

- ▶ عدم توجه به ایین نامه ها و بخش نامه ها و دستور العملهای مقامات بالاتر از جمله نظام پزشکی و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- ▶ مانند عدم ارسال نسوج خارج شده از بدن پس از جراحی برای پاتولوژی
- ▶ عدم پذیرش بیمار اورژانس
- ▶ اقدام به تأسیس مطب یا درمانگاه بدون مجوز

بر اساس یک مطالعه، پزشکان قدیمی و با تجربه بیشتر مرتکب قصور از
نوع بی مبالاتی و عدم رعایت نظامات دولتی
می شوند در حالیکه پزشکان جوان بیشتر بعلت عدم مهارت و بی
احتیاطی دچار نقص قصور پزشکی می گردند.

تبصره ۳ ماده ۲۹۵ از قانون مجازات اسلامی- هر گاه بر اثر بی احتیاطی یا بی مصلاتی یا عدم مهارت و عدم رعایت مقررات مربوط به امری، قتل یا ضرب یا جرح واقع شود بنحوی که اگر آن مقررات رعایت می شد حادثه ای اتفاق نمی افتاد، قتل و یا ضرب و یا جرح در حکم شبه عمد خواهد بود.

ماده ۶۱۶ قانون مجازات اسلامی:

در صورتی که قتل غیر عمد به واسطه بی احتیاطی یا بی مبالاتی یا اقدام به امری که مرتکب در آن مهارت نداشته است یا به سبب عدم رعایت نظامات واقع شود مسبب به حبس از یک تا سه سال و نیز به پرداخت دیه در صورت مطالبه از ناحیه اولیای دم محکوم خواهد شد مگر اینکه خطای محض باشد.

پس از انتشار قانون فرض بر این است که همه از آن آگاه شده اند و قانون
نیز باید برای همه یکسان اجرا شود

جهل به قانون رافع مسئولیت نیست

آیین نامه انتظامی شاغلین حرفه های پزشکی در سازمان نظام پزشکی

- ▶ مکلفند بدون توجه به ملیت، نژاد، موقعیت اجتماعی سیاسی - اقتصادی، و مذهب، حداکثر تلاش خود را در درمان انجام دهند.
- ▶ از هر گونه سهل انگاری در انجام وظایف قانونی بپرهیزند.
- ▶ حق افشای اسرار و نوع بیماری را ندارند.
- ▶ باید از انجام کارهایی که موجب هتک حرمت جامعه پزشکی می شود خودداری کنند.

تحمیل مخارج غیر ضروری به بیماران ممنوع است.

پزشک مسئول درمان بیمار خود است تا جایی که خود بیمار رضایت

نداشته باشد. موارد اورژانس از شمول این ماده مستثنی است.

مکلفند بدون فوت وقت، اقدامات لازم و ضروری را برای نجات جان

بیماران اورژانسی انجام دهند.

بکارگیری افراد فاقد صلاحیت در امور پزشکی ممنوع است.

- ▶ ایجاد رعب و هراس در بیمار با تشریح غیر واقعی وخامت بیماری
- ▶ تجویز داروهای مخدر و روان گردان به گونه ای که اعتیاد ایجاد شود.
- ▶ رعایت تعرفه ها
- ▶ ممنوعیت دریافت وجه اضافی
- ▶ همکاری لازم جهت پیشگیری از بیماری مسری
- ▶ ممنوعیت هدایت بیماران به مطب یا بیمارستان خصوصی و بالعکس به منظور استفاده مالی

▶ ممنوعیت هر نوع تبلیغ گمراه کننده از طریق رسانه ها و نصب آگهی در

معابر خارج از ضوابط نظام پزشکی

▶ انتشار مقالات با هدف تبلیغات و خارج از ضوابط نظام پزشکی

▶ استفاده از عناوین علمی و تخصصی غیر تأیید شده توسط وزارت

بهداشت

▶ تجویز داروهایی که توسط فارماکوپه تأیید نشده باشد.

انتخاب پزشک مشاور، با پزشک معالج است. در صورتی که بیمار بدون اذن پزشک معالج، از پزشک دیگری دعوت کنند که بر بالین بیمار حاضر شود، پزشک معالج، جز در موارد اورژانس می تواند از ادامه درمان خودداری کند.

فروش دارو و محصولات آرایشی در محل طبابت ممنوع است.

مشخصات دارو و نحوه استفاده از آن ها باید توسط پزشک با خط خوانا در نسخه نوشته شود و به بیمار توضیح داده شود.

مجازات های نظام پزشکی

الف- تذکر یا توبیخ شفاهی در حضور هیأت مدیره نظام پزشکی محل.

ب- اخطار یا توبیخ کتبی با درج در پرونده نظام پزشکی محل

ج- توبیخ کتبی با درج در پرونده نظام پزشکی و نشریه نظام پزشکی محل یا نصب رأی در تابلو اعلانات نظام پزشکی محل

د- محرومیت از اشتغال به حرفه های پزشکی و وابسته از سه ماه تا یک سال در محل ارتکاب تخلف

ه- محرومیت از اشتغال به حرفه های پزشکی و وابسته از سه ماه تا یک سال در تمام کشور

و- محرومیت از اشتغال به حرفه های پزشکی و وابسته بیش از یک سال تا پنج سال در تمام کشور

ز- محرومیت دائم از اشتغال به حرفه های پزشکی و وابسته در تمام کشور

ماده ۶۴۸ قانون مجازات اسلامی

اطباء و جراحان و ماماها و دارو فروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود ملزم به حفظ اسرار می شوند هر گاه در غیر از موارد قانونی اسرار مردم را افشا کنند به سه ماه و یک روز تا یک سال حبس و یا یک میلیون و پانصد هزار تا شش میلیون ریال جزای نقدی محکوم میشوند.

در پاره ای از موارد پزشک می تواند یا موظف است راز بیمار خود را فاش کند

1) راز پوشی نسبت به خود بیمار

2) راز پوشی نسبت به مراجع قضایی: اگر مراجع قضایی مطابق قانون از پزشک سوال نمایند آنگاه پزشک موظف به دادن پاسخ می باشد اما فقط در مورد سوالی که از وی شده است و نه بیشتر

3) راز پوشی در ولادت

۵) راز پوشی در جراحات مشکوک: این جراحات باید دقیقا
ثبت شوند تا در صورت نیاز در اختیار مقامات قضایی قرار
گیرد.

۶) راز پوشی در ارتباط با بیمه ها و گواهی ها.

بیشترین علت طرح شکایت از پزشکان ، رفتار
نامناسب پزشک یا کادر درمانی با بیمار و اطرافیان
بوده است

